A Nyáry család története

Nemzeti múltunkban két Nyáry család játszott kiemelkedő szerepet. Az egyik a gróf bedeghy és berencsi Nyáry család. Eredetük a Tolna megyei Bedegh községre vihető, ahonnan a Nyitra megyei Berencsre (másként Szaboliszt) települtek át a török idők előtt. Mindig a királyok oldalán álltak.

A családból Lőrinc Szolnok védelmét irányította s ott is esett fogságba az idegen zsoldosok által elhagyott várban, a vele kitartó 50 magyar vitézzel 1552. szeptember 4-én. A Héttoronyba zárták, ahonnan megszökött. Egyik fia Pál egri és váradi kaptány, akit 1596. október 13-án -Eger második ostroma alkalmával- az áruló vallon katonák a vár feladásakor rabszíjra fűzve átadtak a törököknek. Az ő leánya Krisztina, Eszterházy Miklós nádor második felesége.

A másik, a hozzánk közel álló nyáregyházi Nyáry család, amely köznemesi és bárói ágra szakadt az idők folyamán. A család i képzős helyhatározó raggal Nyár faluról, településről vette a nevét, amely már a 14. században is ismert volt. Ennek a családnak a neve először 1390. április 15-én fordult elő, amikor Nyar-i Bálint és fia István tanúskodik a Bikche-i család rokonsági perében.

1408.július 26-án, majd 1411. október 15-én említik az írások a család nevét Nyareghaz falu nevével együtt. 1412. álrilis 7-én Zsigmond utasítására Zvnyg-i Jánost, továbbá Nyar-i Pál fia Istvánt iktatják be Nyaar Chyw (Csév) felé eső végén 22 királyi mértékű birtokba. 1417. március 25-én a Nyar birtokra vonatkozó királyi adományt Nyar-i Elek, Jakabra és Elekre is kiterjeszti.

Később 1438. janár 27-én Albert király Székesfehérvárott, a koronázás alkalmával "mint udvari hív szolgájának", Lajosnak királyi adoányt ad Nyáegyházára, más jószágokkal együtt, amely valójában "nova donatio", megerősítése az eddigi birtoklásnak.

Lajosnak két fia, Kelemen és Péter Mohácsnál esett el. Két lányát, Zsuzsannát és Évát a törökök rabolták el. Egyedül Mihály maradt életben, aki majd a Felvidékre menekül, talán már 1526-ban, s Egerben állapodik meg. 1592. szeptember 19-én itt írja meg sok adatot ránk hagyva a végrendeletét.

Tudjuk nemcsak Nyáregyházán voltak birtokai a családnak az 1500-as években, hiszen az 1438. évi donáció "más jószágok"-ról is szól. A környéken szinte mindenütt: Pótharaszt, Mikebuda, Irsa, Bugyi, Dánszentmiklós, Újfalu, Pakony, Vatya, Hernád, Dabas Babád, Inárcs, Hartyán falvakban voltak jobbágytelkeik. Az 1546. évi török adóösszeírások igazolják, hogy Hernádon népes családként és Albertin is élnek az ősi birtokon Nyáryak. De Mihálynak Hont és Bars megyében is voltak birtokai, sőt Biharban is. A család leszármazottainak házassága révén a Felvidéken több faluban birtokot szereztek, pl.: Kistapolcsány, Lécs stb.

Nyáry Mihály 1535. június 30-án feleségül veszi Fekete Ilonát, akivel "házassági szeretetben 13 nap híján 48 esztendőt" élt. Hét gyermekük született, akik közül Albert, János és Zsuzsanna maradt életben. Albertnak Imre és Gáspár unokái Thököly híveként Munkácsnál esnek el. Utódaikról nem tudunk. Judit leányának a második férje Bartakocich Gáspár, az ő leszármazottuk az a Jánoky Anna-Mária, aki majd később Nyáregyháza 1-ére igényt tart.

János viszi férfiágon a családot tovább. Fia szintén János, akinek az unokája Mihály már a szabadságharc alatt járt az alföldön, mint Rákóczi híve - testőre. Itt ismerte meg Nagykőrösön a város főbírájának Erdőssy Mihálynak a fiatalon özveggyé lett lányát, Erzsébetet, akit 1721-ben feleségül vesz. A fiatalasszony azzal a kikötéssel megy hozzá, hogy Kőrösre települ. Az erre vonatkozó okirat az 1900-as években a család irattárában még látható volt.

A szabadságharc idején a feudális nagybirtokos réteg belső ellentétet képviselt, s a paraszti - köznemesi szervező erők nem érvényesülhettek. A katonai képzettség mindkét rétegnél hiányzott.

Rákóczi olyan tisztikart akart kinevelni a köznemesi származású ifjakból, akik a nemzethez való hűségükkel, feddhetetlen erkölcsükkel majd katonai és diplomáciai feladatok ellátására lesznek

Copyright © 2012 Nyaregyhaza

alkalmasak. A követelménynek megfelelt fiatalok a "Nemesi Társaság" tagjaként a Fejedelem környezetében éltek, tanultak, s testőri szolgálatot láttak el. 1711. január 1-én avatták Nyáry Mihályt a Társaság tagjává 17 évesen, akinek a rokonsága (Jánoky) már Rákóczi Udvari Tanácsában szolgálta a szabadságharcot.

Source URL: https://nyaregyhaza.hu/telepulesunk/nyary-csalad-tortenete?mini=2026-04

Copyright © 2012 Nyaregyhaza